

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

**Першому віце-прем'єр-міністру
України - Міністру економіки
України**

Юлії СВИРИДЕНКО

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України та Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У рамках реалізації зазначених вище норм законодавства України до Уповноваженого надходять звернення громадян, в яких зазначається про порушення їхнього права на працю. Одним із інструментів захисту трудових прав громадян є здійснення заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю. Центральним органом виконавчої влади, на який покладено таку функцію є Державна служба України з питань праці (далі – Держпраці).

Відповідно до Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 124) забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю є одним із основних завдань Мінекономіки.

Зазначу, що вже більше року Держпраці та її територіальні органи позбавлені можливості здійснювати заходи державного нагляду (контролю).

Однією з підстав неможливості виконання Держпраці та її територіальними органами функції із здійснення заходів державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства про працю було прийняття Урядом рішення припинити проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» (постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану»).

У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин», а саме з 19.07.2022, Держпраці, отримали можливість здійснювати позапланові заходи державного нагляду (контролю) лише за додержання вимог Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», а також з питань виявлення неоформлених трудових відносин та законності припинення трудових договорів.

Однак, такі заходи не проводяться у зв'язку з відсутністю відповідної форми акту перевірки з переліком питань до нього, оскільки, відповідно до частини п'ятнадцятої статті 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» однією з загальних вимог до здійснення державного нагляду (контролю) є вимога за якої, при здійсненні заходів державного нагляду (контролю) посадові особи органів державного нагляду (контролю) зобов'язані використовувати виключно уніфіковані форми актів.

Саме таку інформацію Держпраці та її територіальні органи надають у відповідь на звернення громадян про порушення їхніх трудових прав.

Зазначу, що у підпункті 3 пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» визначено, що протягом двох місяців з дня набрання ним чинності, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади мають забезпечити приведення власних нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

З метою з'ясування питання можливості здійснення Держпраці та її територіальними органами заходів державного нагляду (контролю) за додержання вимог Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» Представником Уповноваженого з соціальних та економічних прав неодноразово направлялися запити до Міністерства економіки України (листи від 12.08.2022 № 10338.2/22/25.2, від 27.09.2022

№ 11809.2/22/40.2, від 26.10.2022 № 12617.2/22/40.2, від 13.12.2022 № 14363.2/22/40.2) та до Державної служби України з питань праці (листи від 05.08.2022 № 18881.4/A-12743.3/22/25.2 та від 15.11.2022 № 13282.2/22/40.2).

На запити Представника Уповноваженого Міністерство економіки України надавало відповіді, що після завершення процедури погодження проєкт наказу буде подано Мін'юсту на державну реєстрацію у порядку, встановленому законодавством.

Уповноваженим за результатами опрацювання підтримано проєкт наказу Міністерства економіки України «Про внесення змін до наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 27 жовтня 2020 року № 2161», що надійшов листом Держпраці від 29.12.2022 № 4699/1/4.4-22а на адресу Секретаріату Уповноваженого, яким затверджується відповідна форма акту перевірки з переліком питань до нього. Позиція Уповноваженого надіслана листом від 04.01.2023 № 26.2/12555/1/22/23/40.2 до Держпраці.

Однак, станом на 07.04.2023, відповідні зміни до наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 27 жовтня 2020 року № 2161 «Про затвердження форм документів, що складаються при здійсненні заходів державного нагляду та контролю Державною службою України з питань праці» не внесено, чим порушено вимоги підпункту 3 пункту 4 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин».

Неможливість здійснення заходів державного нагляду (контролю) безпосередньо впливає на додержання прав людини і громадянина, закріплених у Конституції України, зокрема права на працю, проголошеного статтею 43 Основного Закону.

На підставі викладеного, з метою усунення виявленого порушення і недопущення його у подальшому, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених порушень, зокрема щодо приведення у відповідність до вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 27 жовтня 2020 року № 2161 «Про затвердження форм документів, що складаються при здійсненні

заходів державного нагляду та контролю Державною службою України з питань праці».

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

3. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого та щомісяця інформувати про подальше усунення недоліків до повного виконання вимог цього подання.

4. Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

